2. des. Om morgenen ved dagens begyndelse forföytes capitainen, S. John Nielsen, opperstyrmanden og jeg til vraget. Fand at det var kantret med styrbords side i vandet. Kastede saa ankerne i grund og giorde en cabeltou fast at skibet ved landet. Söen ging höyt og veyret var haard saa at man intet uden med den störste livsfare kunde komme til at bierge.Biergede dog en compass, en packe tobak merk. J. F. og nogle chaloups aarer, en liden deel trosverk og andre smaa ting, som siden tydelig skal specificeres. Herr Thomas Persen fra Arendal kom til os, ging med ham til skibet og antoeg ham som commisionair. Resolverete at kappe stængerne, for at see, om skibet intet vilde reise sig.Klocken var nu $\frac{3}{4}$ paa 4. Ging saa hiem. Om aftenen udfærdiger efterfölgende skrivelse til Directionen:

S. T. Til Directionen.

Med bedrövelse beretter jeg den höylovlige Direction den slette tiidende, at det af mig förende fregatt skib Fredensburg paa Jethmar Tangen i Östergabet Tromöen er tilsadt og forliist.Jeg skal saavidt mulig i korthed fortelle omstændighederne. Den 28. praet, ging wj med adskillige andre skibe med en N. O. vind ud af Sandefiords havn. Klocken var omtrent 3 da wj opnaaede rum söe, men neppe var den 5, da vinden sprang paa en S. O. og continuerede med regn og stærk blæs. Wj holdte imidlertiid söen intil den 1. hujus, da wj om natten klocken $\frac{1}{4}$ paa 1 holdte skibsraad, og derudj enstemmig besluttede at söge havn i Norge. Derpaa holdte ad landet saa wj om eftermiddagen klocken $1\frac{1}{2}$ fik i sigte. Heiste saa flag, og affyrede tiid efter anden 3 skud, hvorpaa endelig klocken $2\frac{1}{2}$ erholdte lods ombord. Samme paatoeg sig da commando. Veyret var haard og wj ging for en fock og dobbelt refvet store mærssegl.Lige for skibet lagde en store skiær. Jeg advarede lodsen at iagtage sig derfor og holde af betiids, men fik til svar,han vilde nok passe sligt. Kort derefter commanderede han, men for sidlig , HOLD AF. Skibet löb med een utroelig hastighed lige paa skiærene. Klocvar omtrent $3\frac{1}{2}$ da dette skeede, og en hver maatte være betænkt paa at frelse sit liv, hvilket ogsaa, Gud være lovet, skeede, da alle mand möysommelig blev bergen, dog kuns som de gik og stod, da wj intet fik meer tiid end at kaste nogle klæder lös paa klippene hvoraf enda det meeste er kommen borte. Skibet ligger med styrbords side i vandet.Natten over da skibet blev tilsat, saavel som den följende tiid haver söen voren höyt og urolig, saa wj intet haver kundet bierge noget uden nogle smaae intet betydende ting, som er dreven i land. Jmidlertiid haver wj 2 af skibets ankere kasted i grund og en cabeltou deraf giort fast paa landet, Wj haaber at vraget skal ligge fast derfor og intet drive borte, paa det wj kan giöre,naar veyret wil blive godt,anstalt til at

til at bierge hvad wj kan. Herr Thomas Peresen fra Arendal var hos os og assisterer os med god raad og daad. Hos ham agter jeg at tage de fornödne penge til folkenes underholdning. Lodsen,som skibets forlis ustridig er at tilskrive, haver jeg taget fast ind til viidere. Jeg forventer ordre,hvordan det med ham skal forholdes. Jligemaade forventer jeg ordre, hvordan det med det bierge-de skal forholdes, ifald wj skulde være saa lykkelig at bierge noget. Over skibet bliver holdet den fornödne vagt baade nat og dag som bliver forandstaltet af loodsens oldermand. Da wj jmidlertiid er blottet fra alle ting, saa haaber jeg ydmygst, at jeg maa kunde optage, saa mange penge, som nödtörftig behöves til min og folkens underholdning, paa det samme, som desuden af den lange reise er skröbelig og svag.ikke i den strenge vinters kulde formedelst mangel af klæder og födevahre elendig skal omkomme.Jeg forventer heri men naadige forholds ordre. Morgen agter jeg at giöre forklaring, som jeg da intet skal ermangle med næste post at indsende.

Skibets guld er bierget, iligemaade copierne af agentens hovedbog og journal. Skibs Protocollen, Consumptie- og Gage bog, Journalerne og en deel af skibets Documenter. Efter specificerte og herhos följende breve haver jeg holdt for min pligt at indsende:

2 pagueter til den höylovlige Direction
1 dito fra herr Etace raad Iselin
1 brev til dito
1 dito til herr Ryberg & Thygesen
1 dito til herr Scheffeter
2 dito til herr Chippindale & Selbye
2 dito til herr Madsen
1 dito til herr H. F. Bargum
1 dito til her Bek
1 dito til herr cammerraad Engmann
1 dito til herr H. O. Bargum
1 dito til herr J. Kieregaard.
1 dito til herr Etace raad Suhm.
1 dito til herr I.V. Hemmert & Sohnen
1 dito til herr geheimen raad Thott
1 dito til herr Wever & Comp.
1 dito til cap. S. L. Soelberg.
1 dito til Sören Lykke Esge.

ialt 21 breve.

Wj udbeder os den höye Directions bevaagenhed og forsikrer at jeg med ald flid skal strebe at viise at jeg er

Faerentz

3. des. Om morgenen tidlig afsendte forstaaende brev til den höylovlige Direction tillige med de derudj specificerede breve til Arendal. Capteinen og styrmand Beck til vraget. Canzellie raad Bröndsdorph kom fra Arendal for at tage forklaringer af folken, som ogsaa skeede og tilligemed loodsens tilförsel endtedes om aftenen klokken 7. Forklaringen skal saa snart den beskreven erholdes, blive indfört i protocollen og ved næste post originalen blive hiemsendt til den höylovlige Direction. Besluttet med S. Persen, at sende alle unyttige folk som intet kan giöre nogen tieneste ved bierging ved skibs leilighed til Kiöbenhavn, paa det samme ikke skal ligge her og tære compagniets penge og at jeg til saadan ende morgen med en baad skulde gaa til Österisöer,hvor der skal ligge nogle Jolandsfarere, og besörge, at folken kunde dermed komme til Kiöbenhavn. S. Peersen reiste igien til Arendal. J dag er nogle segl og raer og en deel af folkenes kister bierget, som siden udförligen skal blive specifiseret. Ved skibet og det biergede gods blev tilbörlig vagt foranstaltet. Capteinen, styrmand Beck og jeg til Narrestöe for at see til vores folk. Fandt dem alle i god stand undtagen Jens Jansen og Abraham Christophersen var syge. Besluttede at Undermester Engmann,Kock Örgensen, seglmager Andersen, bödker Veis, Claus Larsen, Thomas Greissen, Rasmus Matthiesen, Erick Anker, Vaagen Ole, Abraham Christopher, Anders Skaaning, Hans Andersen, Bendt Thamsen og Ole Erichsen skulde sendes hiemme og at jeg om fragten for dem skulde accordere nöyest mulig var. Kom saa tilbage igien til Hastensundt. Ellers haver capteinen i dag optaget til en og anden fornödenheder af S. Thomas Peersen 20 dl. Natten over stille veyr klar luft med vestlig vind.

4. des. Om morgenen tidlig ging en hver mand til skibet men jeg med en fremmed baad til Österisöer. Toeg med Anders Fredrichsen og Peder Diedrichsen til at roe. Erholdte af capteinen 6 dl. til reisepenge. Om aftenen kl. 9 kom til Österrisöer, ging strax til kiöbmand First hvortil jeg havde skrivelse fra S. Pedersen. Aftalte med ham i morgen at gaa til skibene for at see at faa folkene under.

5. des. Om morgenen tidlig ging med S. First til skibene. Bragte folkene under hos följende skibs capteiner saaledes, at de skulde arbeide for deres kost og intet betale for passagen.

Captein Sören Gierild	2	mand
R. Nastadt	2	"
Schmidt	2	"
Pedersen	2	"
Kiömand Barmer og capt. Schmidt	4	"
Bugge Aagesen	2	"

Men til jomfrue Vimmelöv kunde intet faa nogen leilighed. Erholdte om eftermiddagen fra S. First Recommandations skrivelse til captein Bruyn förende skibet Christianshavn destineret til Kiöbenhavn kommende fra

S. Øbes og nu beliggende i Linger Optoeg for 8 dl. nödvendige klædevahre hos S. First og assignerte samme paa S. Peersen. Natten over regn veyr, tyk luft med S. W. vinde.

6. des. Om morgenen tidlig ging med de med mig farende 2 mand paa reisen. Kom klocken 10 i Lingoer og forföyede mig strax til capitain Bruyn, erholdte af ham at jomfrue Vimmelöw maatte fölge med ham til Kiöbenhavn, dog maatte hun sörge for seg selv og hendes underholdning, ifald han skulde ligge vinteren her over. Ging saa strax paa den viidere reise til Hastensundt og kom om aftenen klokken 5 dertil. Fornam at vraget var reist paa sin kiöl og at en deel af seglene og raerne, 5 4 pd. jern canoner og en deel lawetter var bierget, som alt sammen var lagt paa klippene. Bragte efterretning om mine forretnnger og aflagte regning for de med havde 6 dl. hvoefter mig kom 3 sk. tilgode. Efterfölgende document havde capteinen loodsen Svend Jensen insinuere.

Siden intet andet har været aarsag til skibets Fredenborgs forliis end loodsen Svend Jensens uagtsomhed, uviidenhed og domheder er bleven beviist med den tagne forklaring af de holdte journaler og og skibets mandskab, hvilket han dog ej har vildet tilstaae, men imod samme protesteret, dets aarsag jgg finder mig beföyet til at lade ham loodsen tilligemed oldermanden ved tvende mænd viide, at de meste af skibets mandskab faaer sin dimision for med förste föyelige vind at hiemreise, Skulde de derfor vilde skibets mandskab vidne contra quaestionere maae det skee uden ophold, at mandskabet i deres reise ey skal blive hindret. Dettehar jeg ey vildet undlade dem at communicere, at de ey skal ha noget at klage over.

Faerentz

Forkyndet for oldermanden Gunder Jensen Kiörviigen ved vraget den 6. des. 1768 Frederich Jerkel Tergrim Andersen

Ligeledes forkyndet i oldermandens huus i vester Sandöen den 6. d. 1768

Ligeledes forkyndet hos loodsen Svend Jensen i huuset den 6. d. 1768

Tergrim Andersen Frederich Jerkelsen

Natten over klar veyr, stille med vestlige vind.

7. des. Om morgenen tidlig forföyete capteinen, opperstyrmanden, S. John Nielsen jeg, alle skibsfolk og 24 normænd sig til skibet for at bierge. Skibet var flod, men lagde med de halve canon hullene under vandet og desuden stærk paa næsen. S. Thomas Peersen kom til vraget, aftalte med ham, at han saa hastig som mulig skulde needsende 2 prammer og saa mange jernbaands farkens, som han kunde faae, saasom man agtede at faa skibet formedelst samme til at flyde og i havn. Saae en stæd ud, hvor skibet med dets raer og stænger god kunde opbringes til fortöyning og vandfaderne tör hensettes og fand saadan en nær ved Narrestöe. Ging saa til Hastensundt. Capteinen annammede imod beviis af S. Peersen 180 dl. til fornödne udgifter. Var ellers heele dagen i arbeide med biergingen,

3 anker, som blev bragt til S. John Nielsens huus i Hastensundt, end viidere 1 anker og 1 stykke af en pertlinne, som blev til brug ved skibet. Om aftenen alle folk hiemme. Foranstaltede tilbörlig nattevagt. Följende document erholdt i dag:

Sidstleden 1. hujus, da jeg og mine med loodser fra Sandöen i et meget stormende og tyk veyr blev vaer, at et skib kom under landet og vilde have loods, udfoer jeg selv firede med baad for at komme samme skib til hielp, da wj traf det med östlig vind i læe af det saa kaldede skiær Möllen, hvor jeg som loods gik ombord, men de andre med værende 3 mand blev i laads baaden, som slæbede efter. Ved ankomsten blev mig sagt capteinens navn at være Johan Faerentz og skibets navn kaldet Fredensburg, hiemmehörende i Kiöbenhavn og sid sidstkommende fra Vestindien med indehavende ladning destineret til Kiöbenhavn, hvorpaa jeg ordinerte skibet med de paahavende segl af fock, store mærs,segl og mesan at styre paa gabet af Trommöe sundt. for at indkomme paa havnen Kiörvigen og til den ende maatte styre fuld og bie saaledes som seillene stoed, siden det var umulig formedelst det overhændige veyr og svær söe at faa dem halet skarp bie da vind uagted derpaa bleb proberet. Som da jeg fornam at skibet med ström og vind, der giorde et meget afdrev tilspurgte jeg capteinen om skibet vilde stagvende, for at gaa bort, hvortil han svarede ney, og derfor resolverede at luevende eller bære af, som og havde lykked naaer mærsseglet varbleven staaendebbart, siden skibet allerede begyndte at dreye sig. men ufomodentlig fornam jeg at mærse brassen sprang og seglet blev fuld af vind, foruden at mesanen ej kunde blive halv opgivet, hvorover skibet greeb og faldt til landet hvorpaa det stötte, hvilket aldt capitainen og samtlige folkens, saa mange af dem som til den tiid fandtes ved fuld fornuft meget vel veed og derom ved ankomsten paa landet har udladt sig, men dog sagt ved den af capteinen uden foregaaende lovlige indkaldelse requirerte forretning sandheden at skiule og hvorved samtlige skibs folkene uden viidere betænkning glat vek har beediget den forklaring capiteinen har fremsadt,hvorudj de alle xx ere eenige at henkaste skylden paa mig, der dog efter lovens ordre formodentlig skal blive giendreven,thi ligesom den tagne forretning er fuldfört uden jeg dertil var lovlig stævnet, jae endog formedelst capiteinens og hans folkets bulder under forretningen, der gik saa vidt, at de uden at iagtage den respect de for kongens rett burde have, hvorom dommeren maatte erindre dem, reent formeente mig at fremföre, hvad til mit forsvar kunde være,hvilket jeg dog baade sagde og vildet have fremförd, siden jeg af capteinen og hans folk blev anholdt paa stædet og frembragt til forretningen, hvorfor jeg som en aldeles fattig mand faaer for det förste lade mig nöye,siden min

leilighed ikke tillader mig sammes paatale, hvilket i henseende til den mig paalagte ulovlige hæftelse af uberettigede. Jeg overlader den compotente rettens betient, som dermed i sit embede mod loven er skeed indgreb, Foruden aldt dette blev jeg kort efter skibet havde stödt af opperstyrmanden S. Christian Beck uden mindste given aarsag eller foregaaende tale overfaldet, medens jeg stoed paa dæcket, hvor han med knyttet næve sloeg mig i ansigtet, saa blodet gik af næse og mund. For nu at echolde et lovskikket tingsvidne om aldt forestaaende til sandheds oplysnning samt min rettes nydelse at bekomme, finder jeg mig nödtvungen at indstevne capteinen Johan Franzen Faerentz og hans skibsmandskab, der uden foregaaende jndstævning haa imod loven vidnet ower og imod mig som u ustevnt mænd. og beediged capteinens giorte forklaring, nemlig opper styrmand Christian Beck, 3. styrmand Christian Runge, baadsmand Christopher Rosenberg, tömmermand Anders Laset, Kock Nicolay Jörgensen, seglmager John Andersen, baadsmandsmath Peder Thorsen, og matroserne Thomas Greissen, Anders Fredrichsen Slacke, Claus Larsen, Peder Holm, Peder Diedrichsen Grönberg, Frederich Kruuse, Rasmus Matthiesen, Peder Madsen, og bödker Mac Georg Veis samtlig at komme tilstæde for en extra giæste rett saadan tiid og stæd, som sorenskriveren velbyrdige canzellie raad Brönsdorph herpaa tegnet berrammer, for der og da at anföre de hermed indstevnte eller godvillig mödende vidners forklaring om tildrageligheder ved hvad deraf dependerer, hvorved jeg vil vente sandheden oplyst og min uskyldighed beviist saaledes som för er meldt, uden at jeg vedtager ellerkalader mig være vedkommende den forklaring som capteinen og folken uden foregaaende jndstævning mod mig har giort. Saa insstævnes og til samme tiid den ved skibet værende assistent monsr. Christian Andreas Hinrich Hoffmann, tillige med den af ham og capteinen antagne commisionair monsr. Thomas Pedersen, om de finder fornöden denne tingsvidne sag at bievære, som vidne indstevnes under falsmals straf at möde for extra retten den fastsattende tiid og stæd de 3 mænd, som var med mig til skibet og fulte i baaden nemlig Gunder Nielsen, Svend Sorensen og Andreas Engelbretsen, saavelsom monsr John Nielsen Hastensundt og Gunder Kiörvigen, samt i fald herr captein Holger Friis og skipper monsr. Augustiens Schieldrup endnu er i nærværelse, at komme tilstæde, samtlig herom en hver for sig at udsige hvad de ere viidende og paa spörsmaalene at svare. Hvorhos tillige indkaldes loods oldermanden paa Sandöen Niels Svendsen at möde for giæste retten sin forklaring om min habilite og duelighed i loodsvæsenet at giöre og desuden være rettens examination undergiven, da jeg derefter vil vente mig en lovskikked tingsvidne til fornöden brug i paakommende tilfælde beskreven meddelt.

A rendal den 6. des. 1768. Svend Jensen

J anledning af citantens forlangende skiönt efter giæste rettens varsel bliver denne tingsvidne sag berammet til foretagelse löverdagen den 10. hujus kloken 10 slet formiddag udj skipper John Nielsens hus i Hastensundt i Trommöe sogn. Colbjörnsvig den 7.des. 1768.C. Buch Bröndsdorph Originalen i capteinens bevaring.

Jligemaade erholdte forklaringen som ord til andet lyder saaledes.

Peter Buch Brönsdorph kongelig maytt. bestalted virkelig canzellie raad, soren dommer og skriver som tillige notarius publicus udj Nedenæs lehn iChristiansands stift.

Giör vitterligt at anno 1768 den 3. des. blev extra giæste eller söe rett efter requisition fra captein Johan Franzen Faerentz sadt udj Joen Nielsens huus udj Hastensundt i Trommöe sogn, under Nedenes lens jurisdiction for den og da at modtage hans skibs folkes endelige forklaring om forulykkelsen udaf hans förende og det kongel. octroyered guineiske compagnie i Kiöbenhavn tilhörende fregat skib Fredensburg kaldet, som om torsdag eftermiddag den 1. des. sidstleden har havt den vanheld at stöde og forulykkes paa öster enden af Tromöen, overværende som hertil stædelse af foged opnæmnte laug rettes mænd Bæruld Nielsen, Johannes Hansen og Peder Christensen Vrænstæd.

Hvor da med retten compareredе captein Johann Franzen Faerentz, der udj nærværelse af sin antagne commisionairs S. Thomas Pedersen borger og handelsmand i Arendal aamt udj paahör af skibs assistenten monsr. Christian Andreas Henrichn Hoffmann tilkiendegav at hans förende fregatt skib Fredensburg kaldet tilhörende det kongelige octroyerede guineiske compagnie den 19. juni 1767 gik segl fra deres hiemmestæd Kiöbenhavn destinert til Guinea og Vestindien.Skibet da under commando af captein Espen König den 24. dito forelod Elsingoers rehd og efter adskillige varienrende seiladser kom til Guinea den 1. oct. 1767. Imedens de laae der faldt opperstyrmanden Peder Lundberg den 8. nov. over bord og druknede, ligesaa blev captein König selv syg og döde den 15. deesember. Blev saa end videre liggende i Guinea indtil natten imellem den 22. og 23. april 1768 da de seglede derfra og den 9. juli samme aar kom til ankers for S. Croix i Vestindien, blev saa der liggende indtil den 15. sept. næstefter,da captein Faerentz , som efter captein Königs död var commandoen betroet med fregatt skibet Fredensburg i fuldkommen god og udrusted stand med indehavende ladning ging segl fra bemeldte S. Croix i tanke at forttsette reisen hiem efter.Holdt saa söen under forskiellige seiladser og vinde, indtil den 11. nov. sidstleden han efter overlæg med skibsraadet formedelst veyrets uroelighed sögte havn i Norge og kom da ind udj havneh Sandefiord omtrent 1 miil östen for Laurvigens bye.Blev saa formedelst contraire vind liggende deri i samme havn indtil mandagen den 28. nov. sidstle-

den, da de klokken 11½ slet med vinden NNO gik segl derfra, Skibet i lige god forsvarlig stand, kom strax til söes og klokken 2½ eftermiddags quitterede loodsen skibet igien, da vinden vedholdt men tyknede i luften, dog trak vinden sig om natten til ONO & O t. S og OSO med stiv revet mærs segls kuling graaagtig luft og regn. Tirsdagen den 29. dito ögede vinden paa, saa at begge mærs seillene tid maatte giöresx fast og 2 rev indtages i store mærsseglet. Vinden ligedan östlig og sydlig med tyk og regnagtig luft. i eftermiddags vagten omtrent kloken 4 mod aftenen regnede sig af Schagen i SSO halv östlig, men formedelst det mörke veyr ingen ret landkienning kunde faae, endskiönt de saa landet. Dreyede derfor nordover igien og seglede om natten med lattererren tændt til fyhr. Onsdagen den 30. dito ved midnatstiid vendte atter synden over og samme onsdag continuerede vinden ligedan O t. SSO og SSO med tyk regn og blæst, da de klokken 8 om morgenen ved lodning fandt 28 fv. grund dreyede derfor östefter i förste vagten omtrent ved midnatstiid med vinden SO rent nordover. Skibet lens og uden skade skiönt veyret og arbeidet var haardt med tiltagende undersegls kuling og regn. Torsdagen den 1. des. fra midnats tiid var vinden ligedan OSO med samme luft og veyr. Da först paa vagten skibsraadet blev sammenkaldet og ved dem besluttet at söge havn i Norge efterdj det saae ud til endnu haardere uveyr, sadt derfor store segl og mesanen til, samt længer hen store mærsseil med 2 rev udj. vinden O t. S, da og et andet skib lige med dem samme tiid holdt til landet, Ved middags tiid blev vinden heel öster med ligedan kuling, dog noget klarere luft, da klokken omtrent 1½ slet de fik Norges land i sigte forud. Captein Faerentz derefter sammenkaldete atter skibsraadet og de da som forhen holdt det fornödent at söge havn. Dreyede derfor bie og skiöd 3 skud efter loods. Klokken 2½ slet om eftermiddagen kom en loods ombord fra Sandöens havn, hiemmehörende omtrent 1 miil öster for Narrestöe havn, der selv har navn givet sig Svend Jenson, hvorpaa de med skibet efter loodsens ordre dreyde af og seglede langs lande indtil de saae sig omtrent udenfor Narrestöe og der omtrent blev var et skib forud i læe, hvorom capteinen mældede det hand erindrede loodsen at tage sig i agt for samme og loodsen dertil svarete, han skulde nok passe skibet, noget, noget derefter advarede lodsen, at de skulde holde af, da skibet gik forbj skiæret men kort derefter stödte med for enden mod en klippe paa öen Tromöen, hvorpaa skibet strax dreyede med bagbords side til landet stödt haardt og blev staaende fast klokken omtrent 4 eftermiddag. Alle de ombord værende gik derpaa i arbeide til ald den biergning som skee kunde og bragte en pertlinne i land fra skibet, vinden enda östlig med tyk

blæsende luft og regn, da det saa intet andet middel var end en hver paa beste maade at bierge sit liv. Biergede saa först skibets expedetions kiste med alle derudj værende brever og documenter, samt fik giort anstalter med 2 spiirer fra skibet i land for ved samme ved hielp af en lodline at hale hinanden i land,hvilket og skeede saaledes, at klokken omtrent $4\frac{1}{2}$ var alle ombordværende mennesker bierget, og capteinen strax han kom til landets jndvaanere paa haunen Kiörevigen fik giort anstalt med hastigste folkehielp til vagt og biereging ved skibet. Mandskabet tilligemed passagerene toeg da hver sin tour for at söge huus og assistence, da skibet var fast staaende og allerede da folkene forlod det, havde 9 tommer vand ind.Natten over vedholdt stormen af SO og OSO med regn og snee foeg.Fredags morgen den 2. des. forföyede capteinen tilligemed assistenten og styrmændene samt endeel landets jndvaanere sig til skibet for at faa folkene samlet og komme de til hielp, Da de ved sin ankomst der klokken $7\frac{1}{2}$ om morgenen fandt skibet at være seeget fra land og kantred med masterne langs vandet til styrbord.side. Fik saa 2/4 mand af landet foruden eget mandskab til hielp for at bringe af skibet alt hvad skee kunde, da de saa den var total forlis, dog saa næsten ingen leilighed at komme til skibet med nogen slags baad eller fartöy formedelst en overhaands svær söe og brænding, som löeb formedelst vinden der stoed lige paa land med overordentlig höyt vande.

Om hvilket alt requirenten captein Johan Franzen Faerentz til sammes forklaring og være examinator undergiven nu af sit med skibet havende mandskab nu fremstillede sin opperstyrmand Christian Hansen Beck og 3. styrmand Christian Runge, baadsmand Christopher Rosenberg, tömmermand Anders Laset, kock Nicolay Örgensen, seglmager John Anderson,baadsmandsmath Peder Thorsen,og matroserne Thomas Greissen, Anders Fredrichsen Slacke, Claus Larsen, Peder Holm, Peder Diedrichsen Grönberg, Frederich Kruse, Rasmus Matthiessen,Peder Madsen samt bödker Mac Georg Veiss, hvilke næstbemelte styrmænd, baadsmænd,kock tömmermand, seglmager og matroser, em hver for sig ligesøm de ene navngivne fremstoed for retten og efter at eedens viktighed var dem betydet med corporlig eed, saa sandt hielpe dem Gud og hans hellige ord.bekræftede og tilstoed, at saaledes paa reisen er tilgaaet, som samme af captein Faerentz conform skibs journalens redelige forklaring udj et og alt jndhold er og udviser, allene med den forskiell at tömmermann Anders Laset og matros Rasmus Matthiesen ey har fulgt skibet længere end paa hiemreysen fra Sanct Croix, samt bödker Mac. Georg Veiss ey länger end fra Guinea. dog var de alle uforanderlig eenig om forulykkelsens tiid,sted og maade,samt lige eenstemmig forklarede, at da skibet, som mældt var stödt og stoed fast her paa

Tromöen, var ingen anden redning for dem end med muligste hast at bierge livet, da skibet mod nattetiider stoed fast paa een klippe ved osterside af landet i svær söe og ström, saa intet heller viidere blev bierget end expeditionskisten med hvad derudj var, samt de klæder en hver for sig i hast kunde faae kasted i land, som dog for een deel kom i vandet og blev borte.

J övrigt paa capteinens næ mere tilspörgsel declarerede det navngivne mandskab, at i forulykkelsen er paa capteinens eller folkenes side aldeles ingen feil, da ald forsigtighed og söemandskab af dem er brugt, men de er af den tanke, at naaer skibet betimeligxxxved loodsen havde været afholdt förend de kom saa nær land, kunde forulykkelsen have været forekommet og skibet bragt i sin frelse.

Loodsen Svend Jensen Sandöen, som nu tilstæde, meldede, at hverken er han stævnet til vidners förelse ey heller tages han deel udj hvad hensigt captein Faerentz og hans mandskab mod ham kand have, da han under sin cliritionⁿ? har brugt ald den forsigtighedsog söecontyme han er vandt til og i andre lige tilfælde holder sin regel. Jmidlertiid til beviis om sin duelighed fremlagde nu herr captein leutenant Holger Friis og skipper Augustinus Schielderup attest, at han i samme havn mandagen den 28. nov. sidstl. har indloodset deres fra Portugal med saltladning fremkomne skib, forresten erbyder han sig villig til med eed at fra legge sig, det ingen slags feil fra hans side,hverken af ukyndighed, uduelighed eller uforsigtighed er begaaet,protesterer derfor imod den declaration det enige mandskab i upaastævnet tilfælde synes at vil paatyde ham og forbeholder sig ald rett til forsvar i sin tiid.

Den fremlagte attest er saalydende.

Velædle herr captein Schelderup og velbyrdige herr captein Friis.

Da jeg i anledning af den her paa kysten forliste og af mig indloodste skibs capteins i dag interderende forklaring ærbödiger saavel herr captein Schielderups som velædle herr captein Friis attest, at jeg ikke allene for en pr. dage siden har været den, som har indloodset deres förende skib Laurvigen nu her paa Kiörvigen beliggende,men endog tilfore har assistert herr captein Friis paa samme maade i saa maatte jeg udbede mig herom at blive deres attest herpaa tegnet meddelt til brug.i paakommende tilfælde.

Deres tienestskyldige og ærbödige

tiener. Svend Jenson

Hastensundt den 3. des. 1768

Da loodsen Svend Jenson haver under dags dato requireret af mig undertegnede en erklæring angaaende hans forhold og tieneste udj mit förende skib Ebenetzer, hiemmehörende udj Christiania,hvilket hand

anno 1765 indloodsede udj havnen Kiörvigen, saavelsom og om hans forho hold og opförsel udi skibet Laurvig fört af capitain Augustinus Schel- derup, hvormed jeg ankom her til stædet som passager, da tilstaaer jeg at overmeldte loods haver först udi det mig anbetroede skib Ebenetzer opfört sig i et og alt som duelig loods og söemand og for det andet udi skibet Laurvigen, hvor jeg som passager og tillige som söemand var en öyensyniig vidne til eftermedlte loods hans forsiggige og duelige forhold, og da denne over anförte erklæring ey vedförer andet end sand- hed, saa bekræfter jeg samme med min haands underskrift udi Kiörvigen den 3. des. 1768. Holger Chr. Friis

För hvad som angaaer overmeldte loodses opförsel i mit förende skib Laurvig, hiemmehörende i Laurvigen, da har han opfört sig som en habil loods og forsigtig söemand. Testerer Kiörvigen et supra.

August. Schielderup

Requirenten capitain Johann Faerentz giorte praelivinaire jndsigelse imod loodsens tagne forsvars maade, da capteinen holder ham virkelig uforgribelig skyldig som folkenes eenstemmige forklaring nu overtyder ham, giorte derfor solenne protest saavel imod ham som alle andre ved- kommende for ald den skade, fregatt skibet Fredensburg, dets ladning, jnventarium og reedskaber i alle slags tilfælde ved dette forlis er tilföyet, for hvis erstatningcapitainen forbeholdt sig med höye reh- dere og befragtere samt hvem fleere det kunde vedkomme ald behörig er- statning og lovlig behandlings maade, forbeholdende sig ellers at föy- e til gierninger alle de anstalter han finder nödige,samt saaledes pro primo begiærede denne forretning slutted og sig in duplobeskrevne meddelt.

Saaledes at være passeret,uudi et og alt udsagt, forklaret, eed- fæsted og protesteret, stadfæstes under min haand og zignet.

Actum et supra. S. Buch Brönsdorph

Besluttede i dag at antage en procurator til forsvar udi den mod loodsen anlagte sag og begiærede af S. Peersen i Arendal at foranstalte det fornöd ne. Sidlig paa aftenen erholdte följende skrivelse af ham:

Velædle herr captein.

Jeg haaber bringeren af dette bliver Jonas Anderson med begge prammene Jernbundne fader var umulig at faae, men jeg kand faae kiöbt 22 brænd- deviins piiber for 1 dl. til 5 ort stykket, men de er noget lek, men i 2 a 3 dagers tiid liggende i vandet, vil de blive tette. Dersom herr capitainen tænker at de bliver tienlig, kand de bekommes. Hermed föl- ger den ene forklaring,den andre skal blive sendt paa löverdag.

Arendal den 7. des. 1768. Thomas Pedersen

Originalen i capitainens bevaring.

Capitainen besvarede samme skrivelse strax saaledes:

Prammene er rigtig leveret, og faderne,som ey er at bekomme er virke-

lig slem for os, saa i fald wj ey kand faae de ommeldte piiber til leye eller faae dem kiöbt paa den condition, om wj ey bruger dem, at de vil tage dem uskad tilbage. Saa er min tanke, at wj maae nödes til at kiöbe dem tvers af, thi wj vil vist manquere dem for at hielpe at bære vraget ind om det er muligt tillige med prammene, og maatte wj da have dem need i dag i fald det var muligt. Faerentz

Natten over klar luft. stille veyr med S. W. vinde.

8. des. Alle mand med nordmændene i arbeide ved vraget.Biergede 1 4 pd. canon. Skibs cabyssen med begge de indmuurede 2 kiedler uden laag,en rop svær-tou omtrent 60 favner langt. Styrmand Beck foer i dag til Arendal for at tale med S. Peersen angaaende vraget og for at anskaffe en deel tomme fa-der, for at faae skibet formedelst samme til at flyde. Kom om aftenen til bage. J dag reisste jomfrue Vimmelöw til Lingoer for at gaae derfra til Kiöbenhavn. Capteinen forestragte hende med 5 dl. reisepenger imod hendes beviis.

9. des. Var alle mand ved vraget i arbeide tillige med normændene. Besluttede en-stemmig at hukke hullet i cahyts dæcket for at bierge seglene, som lagde i seglkammeret og at opfiske de mellem deks beliggende segl. Handlede i samme fölge. Biergede tiid efter anden:

1 gammelt storesegl.
1 nytt forre bramsegl
1 gammelt krydssegl
1 gammelt fore bramsegl
1 nyt store bramsegl
1 gammel mesan stagsegl
1 gammel fock
1 gammel store mærssegl
1 gammel forre stenge stagsegl.
alle 4 baadssegl.
1 gammel store stengestagsegl
1 gammel store bramsegl
1 klæde til cahytts trappen
2 fallerebs klæder

1 gammel blinde
1 nyt storesegl
1 gammel store mærssegl
1 nye fock
2 vandslanger
1 gammel forre mærssegl
1 gammel under læesegl
1 gammel flyver
1 gammel klyver
1 gammel forre stengestagsegl
1 gammel mesan
1 gammel sundsegl
1 gallions klæde

End viidere bierget ¾ tou af bagbords tou og bragt samme med seglene iland hvilke sidste blev i et lige huus ophængt til at törres.Last lugene samt dækks lasten brekket op, formedelst det haab at ffaae skibet af, blev kuns lidet, eftersom tobak og foustagerne letter skibet meget.Fiskede af ach-terlugen omtrent 50 tobaks matter og 4 foustager rom. J dag reiste til Österrisöer for at gaae derfra til Kjöbenhavn, oplöber Vaagen Ole, Anders Skaaning samt drengene Ole Erichsen og Bendt Thamsen, forestrakte enhver med 5 dl. reisepenge. Om aftenen kom fra Arendal 36 tomme foustager til brug ved skibet. Efterfölgende skrivelse udfærdigte og afsændte sidlig om til den höylovlige direction .

Jeg haaber at min ydmyge skrivelse af 2. des. den höylovlige Direction vil være kommen tilhænde.Hvad siden den tiid er passeret, skal jeg have den deel at indsende en extract af journalerne kostest mulig er. Den 3. des. arbeidede med ald fliid til vraget til at bierge Herr canzellieraad Brönsdorph moedtoegi dag forklaringen af folkene. Besluttede i dag med S. Peersen og vedkommende at sende alle nyttige folk, som intet kand giöre nogen tieneste ved biergingen med skibsleilighed til Kiöbenhavn, paa det samme ikke paa det höylovlige compagniets omkostninger skal ligge her og at skibsassistenten til saadan ende den följende dag tidlig med en baad skulde gaae til Österrisöer, hvor der skulde ligge nogle Jolandsfarere og besörge, at folkene kunde komme dermed til Kiöbenhavn. J dag er nogle segl og ræer bierget, som endnu umulig kans specifiseres, dog er saadan vagt foranstalted, at det biergede intet kand komme borte. J dag haver jeg optaget af S. Peersen 20 dl. til fornödne udgifter, hvorfor jeg nöye skal aflegge regning.

Den 4. des. reiste skibs assistenten til Österrisöer. Alle mand ved arbeide med vraget. Biergede under ræerne, kappede stængerne over for eselhovederne og biergetedem med mærse ræerne og segl.Samme var intet meget beskadiget. Biergede kkyssegl med raaen, mesan og stagseglene, som dog var mest refven i stykker. Biergede end videre talje rebene paa stengevandt og bardoner, nogle spænd af vanterne og reedskabet af stængerne.

Den 6. des. biergede 5 4 pd. canoner og en deel lavetter. Reiste skibet paa sin kiöl. Assistenten kom tilbage og berettede, at de til hiemreisen destinerede 14 mand hos adskiellige capteiner, saaledes var underbragt, at de skulde nyde frie passage imod at giöre skibs arbeid. Jomfrue Vimmelöw skulde följe med captein Bruyn. Den copielige bielage no. 1 loed i dag loodsen Svend Jenson insinuere tillige med loods oldermanden. Nota samme er den, som findes anfört fol.199

Den 7. des. Dagen over alle mand tillige med 24 nordmænd i arbeide ved skibet. Samme var flod, men lagde dog med de halve canon hullene under vandet og dessuden stærk paa næsen.S. Thomas Peersen kom til vraget. Aftalte med ham, at han saa hastig som mulig skulde needsende 2 prammer og saa mange jernbaands farkens, som hand kunde faae saasom man agtede at faae skibet formedelst samme til at flyde og i havn. Annammete af S. Peersen imod beviis 180 dl. hvorfor vedbörlig regning skal erlegges. Biergede 4 ankere og en stykke af en pertline Erholdte den s b. no. 2. in copia medfölgende stævning og den beskrevne forklaring som in originali herved sendes. Prammene kom fra Arendal.Bekom dermed efterretning af. S. Peersen at han ingen jernbaandsfader kunde faae til laans, men vel en deel brændevins piiber til en rigsdaler a 7 ort 8 sk. til kiöbs.Besluttede at kiöbe samme til a

lette skibet med og gav S. Peersen det fornödne tilkiende.
Den. 8. des. Allemand med nordmendene i arbeid ved vraget. Biergede 1 4 pd. canon, skibs cabyssen med begge de indmuurede 2 kiedler uden laag, 2 firkantede kaaber kiedler, den eene uden laag, en rop svær tau omtrent 60 favner lang. Styrmand Beck foer i dag til Arendal for at tale med S. Peersen angaaende vraget og for at anskaffe en deel tomme fader, for at faae skibet formedelst samme til at flyde. Kom om aftenen tilbage. Idag reiste jomfrue Vimmelöw til Lingoer for at gaae derfra til Kiöbenhavn. Forstrakte hende med 5 dl. reisepenger imod hendes beviis.
Den 9. des. Alle mand ved vraget tillige med nordmendene. Besluttet enstemmig at hukke hullet i cahytsdækket for at berge seglene. Biergede (seglene specifisert för.).....
Heraf vil den höylovlige Direction behageligst omstændighederne erfare . Wj haaber at det, som er giort, finder höye approbation. Saasnart wj kand være fra vraget,hvor en hver daglig maae opholde sig, skal en nöye sorterte specification over aldt biergede indsendes. Wj udbeder os ordre, hvordan det med samme skal forholdes, i særdeleshed med den biergede tobak.

10. des. Om morgenen alle skibsfolk med normendene i arbeid. Bragte först i land de i gaar biergede 50 pakker tobak merk HSHSJ Bierget endnu 60 pakker tobak af samme merke og en pague merk HB, en driver, 2 chaloups segl og gevehrkisten i laas, Bragte tobakken til et skib som laa aftaklet og kaldes Haabet for at törres indtil ordre. Om middagen kom canzellie raad Brönsdorph fra Arendal ifölge stævnemaalet dat. 7. des. h. a. Erholdte följende skrivelse af S. Peersen.

Velædle herr capitain
Deres meget ærede missive dato 8. des. 1768 haver jeg med styrmand Beck annamet, og strax derefter sendt for en procuratornavnlig Daniel Stapsach og i overværelse af mr. Beck forestilt ham sagen, og ladet ham læse forklaringen, som mr. Beck havde med sig fra mig til herr capitainen, men da procuratoren skulde læse stævningen, havde mr Beck den ikke med sig. Dog lovede procurator Stapsach i mr. Becks overværelse at komme til Hastensundt at forsvare sagen. Men nu Tromöesuner tilfrossen og reisen skal gaae uden om Tromöen, vil han ikke reise og undskylder sig med svaghed. Her er ökkunmen procurator til i byen og han er virkelig syg, at han ikke kand komme ud.Altsaa ved jeg ingen bedre raad end at mr. Hoffmann möder for retten,hvilked ikke kkand nægtes ham, og protesterer mod vidners förelse, imod den tagne söe protest, som i retten fremlegges, og begiærer i tingsvidnet tilfört, som er beediget af 16 mand i loodsens nærværelse, paahör og tilsvar, saa og protesterer imod vidners förelse i denne affaire,men bör at henvises efter loodsforretningen dato 14. may 1763 dens 45. ar-

ticul, som mentionerer naaer loods har over skipper at klage,hvorledes skal forholdes.

Jeg troer nok canzellierraaden tager loodsens vidner til eeds, da maae monsr. Hoffmann reservere sig ald lovlig paaanke paa alle vedkommendes vegne. Dette er min raadföring i denne begivenhed. At være jurist eller procurator er ikke min pligt som commisionair, men at assistere dem i alle andre tilfælde, som og rigtig skal blive efterkommet. Ellers er denne stævning ikke af meget stoer betydning, thi skulde Directionen befale at lade actionere loodsen, da maae en rett sættes af stædets oldermand og 2 erfarne söemænd som övrigheden opnævner, og bliver capitainens tiid ret at forestille loodsens forselse,thi hvad loodsene i baaden kand vidne, som er til loodsens forsvar, er den omstændighed over store brassens brekning eller lösskiödelse, hvilket foransaget skibet at gribe til vinden igien, da det var i fald eller opbæring, men det skal være forunderligt om der kand vidnes imod alle skibs folkes contra udsigende.Monsr. Hoffmann maae faae laant een loods bog, som oldermanden skal skaffe ham, derudj vil han finde den af mig mentionerede 45. articul. Hvad andet, som skulde af loodsens procurator forebringes, maae protestere imod med reservation, om monsr. Hoffmann finder det af nogen betydning. Angaaende loodsens arrest, da svares capitainen ordinairedes~~xxx~~loodsen at blive hos hands officerer indtil han havde hört folkenes endelige forklaring. Andgaaende at styrmanden skulde have slaaet loodsen, er det skeet i land eller efter skibet stödte, da er det af ingen betydning, men er det ikke sandt, saa paastaaes satisfaction for urigtig beskyldning, hvad som passerer, reserverer capitainen sig paa sine principalers vegne ald lovlig paaanke, om de finder det nödig, og begiære det passerede imod betaling beskreven.

Jeg vilde selv haft den fornöyelse at komme need til herr capitainen men det var mig umulig for forretningens skyld med posten,jeg havde minsdt ventet, procurator Stopsach skulde slaaet mig feil,J gaar sendte jeg en jagt med 36 tomme brændeviins piiber, men i aftes kom de tilbage formedelst jisen, som de ikke kunde komme igiennom, derfor haver jeg sendt jagten i dag uden om Tromöen,som giör mig sikker,er kommen til dem kl. 12 i dag. og wj venter folkene hiem med seglene og andet i aften, som herr capteinnn behager at sende.

Er det muelig og fremkommelig agter jeg at have den fornöyelse at være hos ~~xxxx~~ herr capitain paa mandag, om det bliver kommendes uden om Tromöen. Det er skreven i aften klokken 8. en hast forblivende med estime

Velædle herr capitains tienst skyldige tiener

Arendal den 9. des. 1768 Thomas Pedersen

P.S. Jeg skal oppebie deres breve,de vil ha med posten klokken 11 i mogen förmiddag.Jeg skriver til directeurerne alt passeret til iggar

Originalen i capteinens bevaring.

J følge forestaaende skrivelse mödte jeg i dag for retten og loed tilföre protocollen hvad tingsvidnet vil udviise. Natten over klar luft med stille. observerede vinden af en nord ost.

11.des. Om morgenen alle mand i æbeide ved vraget. Biergete 30 pakker tobak merk [illegible] og 1 pague merk HB. Sendte 1 pague af det förste merke til S. Thomes Pedersen i Arendal, for at see deraf, hvorledes man paa beste maade skulde behandle tobakken. J dag sluttede accord med 24 normenn derhen, at samme skulde æbeide om dagen ved skibet og om natten holde vagt imod 3 ort 12 sk. daglön, da de paa anden maade intet vilde arbeide længer. Arbeidede med seglene til at törre samme. Natten over klar luft med nord ost vind.

12. des. Alle mand med normennene i arbeide ved vraget. Biergede en jagetrosse med begge huede. endene paa og bragte samme i land. Arbeidede ved at faae pligttouet ud af cabel rummet og erholdte en temmelig deel, som blev lagt op paa skandsen, dog kunde det heele tou ikke hales ud, formedelst samme var fast om fockemasten. Jmidlertiid lettede skibet for. Skibet sig noget efter at touet var kommen ud. Om aftenen kom en deel touverk og blocker fra stengevanterne til S. Nielsens huus i Hastensundt. Natten over foranstaltede tilbörlig vagt. Vinden nord ost med klar luft, stærk söe og temmelig kuling.